

K R E Š Ť A N

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok	— — — —	2 zl. — kr.
Na pol roka	— — — —	1 " — "
Na štvrt roka	— — — —	" 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo : *Budapest,*
VIII. ker., Józsefkörút 35.

sem sa majú posielať predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Hrdinské skutky pána br. Bánffyho.

Ludová strana spojila sa s ostatnými ľavičiakmi, a takto sbuktatovala Bánffyho. Táto vec je veľmi veľikého významu. Len si tedy pozrime, kto bol Bánffy? a čo on učinil? On uviedol zákony proticirkevné, aby takto svätú Cirkev oslabil. Vyslancu rímskej svätej stolice obrazil; aby takto cirkev kat. oľinkoval. Proti vymenovaniu za biskupa v Sedmohradsku Augusta Majlátha grófa všemožne robil, aby on tam vymenovaný nebol. Kňazov chcel dať zatvárať preto, že dľa jeho politiky ľud nevedli. Školy katolícké ničil. Pohanských učiteľov a profesorov na školy katolícke uvádzal; aby takto mamľasi posmech z Krista Pána robili. Farmatringošov na zlosť cirkvi katolíckej, a na farchu krajiny uviedol, mysliac si, že hneď celá Cirkev sa vrúti farmatringošom do náručia. On nasledoval Bismarcka, aby kňazstvo katolícké bolo uvrhnuté do rúk liberálnych, aby potom tak tancovalo, jako by mu tí páni hvýzdali. Aby z katolíckých fundácií boli platení aj iní pastori a rabíni. Katolíckych kňazov a spisovateľov nechal pred súd viesť jako : Szemeczka, Bonitza, a Jandu dra, Bakonyiho, Németha, Breznayho, Auera, Millera, Dominika Kessereő. Skutky tieto svedčia, že on bol hlavným nepriateľom cirkve kat. Pozrime len v čas volby, čo on páchal v krajine. Ani pohan, ani Turek také ukrutnosti nemôže dokázať, jako tento muž bol v stave s ľudom Uhorska zachádzať, bol som pri viacerých volbách očitým svedkom, a hľa, som sa presvedčil, čo môže divý liberál jaké hrúzy prevádzať, tu hľa je živé svedectvo: v ktorom srdci Kristus Pán neprebýva, také zločiny ľudia konajú.

Táto bolestná cesta krížová pri volbách

sa síce už pod Tiszom začala, a síce: v roku 1887. v Novom Meste (Vágújhelyi), pán Tarnóczy v Nitre ukázal svoj majsterstuk, chvála mu! ha ha ha! Tedy stolica nitrianska ukázala svoju mizeriu, pokým otrokmi sa staly jej medzítka liberalismu, vóta kradli, ľudí mučili, občanov trýznili, svätých vyznavačov mordovali, zabíjali; ejhľa na česť drahému Magyarországu! To je vraj kultúra uhorská. Zákon skrz kráľa potvrdený to im bol: šuviks, „my sme páni, zákon len na papieri má miesto.“ To bolo heslo.

Lotorstvo toto aj cieľu došlo, lebo hľa strana ľudová by istotne bola mala 80 vyslancov, lebo sme svedkovia vecí, čo sa robilo; len hľa ťažko 18 mužov hrdinských sa dostalo do snemu. Ejhľa strana ľudová malinká síce, ale silne v Bohu dúfala, a zrútila pyšného Goliáta. Dúfame, že také lotrovské volby viacej nebudú, ktoré boly vstave ľud viest do revolucie, čo síce myslím, títo páni to zamýšľali. Dobré, že si Turkov nevolali na pomoc, síce tuná boli inší Turci, naši hladoši, sberba špinoludu, ktorá dopomáhala ku cieľom týmto.

Budúce volby budú po ľudsky vedené, nie po hovädsky a židovsky, jako to slepí tyraní liberálni do terajška medzi sebou usporiadávali.

Majme tedy nádej v Bohu, že týchto čertov zaženie do pekla aj s jejích tovaryšami.

Kňazstvo katolícké nech sa tedy chytí do roboty, jako do terajška, len jemu má čo ľud ďakovať, že ľud kresťanský troška volnejšie bude môcť dýchať, za ten čas budeme kráčať, dokiaľ celé právo pre kresťanstvo neobsiahneme. — S Bohom.

Kessereő.

POLITICKÉ CHÝRY.

Mimozákonné polozenie už koniec vzalo v Uhorsku, ponevác krajským snemom prijatý idemnitný zákonný návrh už aj jeho veľičenstvo podpísal a potvrdil.

Minister pravosudia Alexander Piósz 20. marca jednohlasne bol zvolený za vyslanca v Baji.

Horvátske ľavičactvo sa sriaďuje teraz. Bán totižto rozpustil a rozohnal všetky politické kruhy pod Bánffyom. Teraz pod Széllom zas chce spojenými silami vystúpiť ľavičactvo proti vláde. Predsa len iný duch veje teraz na všetky strany od tej doby, čo Bánffy tak špatne buchol.

V Koložváre jednohlasne zvolili za vyslanca dra Alexandra Hegedúša, ministra obchodu 21. marca. Socialisti začali kroky robiť proti nemu, ale s krátkej cesty sa museli s hanbou vrátiť.

Čo nás stojí matrikárstvo? Keď bol ministrom vnútra Hieronysni, na sneme povedal, že matrikárske výdavky nemôžu viac urobiť, ako 800 tisíc zl. ročne. A má ešte len budú štyri roky, čo sú u nás uvedené cirkevnopolitické zákony, a v terajšom rozpočte činia tie výdavky 1 mill. 158 tisíc zl. A veď k tomu sa musia prirátava tie farchy, ktoré obce a notári znášajú pre tie cirkevnopolitické zákony. Keď len nemôžu všetko predvídať páni liberáli.

Gabriel Ugron, ako sme písali, vystúpil v szilágysomlyójskom volebnom okrese, ktorý predtým Bánffy zastupoval, a už i programnú reč držal, v ktorej medzi iným toto povedal: Doposiaľ vždy nábožnosť učila ľud k sebaobetovaniu. Ešte som nečítal v dejepise o takom slobodnom národe, ktorý by si nebol vážil svoju vieru. Lebo len nábožný ľud vladne tou mravosťou, ktorá sa môže všetkému väteniu protivíť, len nábožný ľud vladne tým sebaobetovaním, tou vierou, ktorá je potrebná, aby za svoje zásady žil a mrel. Len nábožný ľud vie vo svojej viere, nádeji a láske takú činnosť preukázať, aby sa vlast blaženou a veľkou stať mohla. Aby Uhorsko blaženým, veľkým a neodvislým sa stalo, náš ľud musí byť nábožný. — Ani Ugron nenie tedy spokojný s cirkevnou politikou Szélla.

Krajský snem.

Snemovňa vyslancov.

16. marca. Melzer v mene Saxov vyslovil dôveru vláde. Ľudák J. Farkas je presvedčený, že Uhorsko len na základe kresťanstva a hospodárstva môže byť blažené. Nádej má, že volby čisté budú. Rozpočet neprijal. Fr. Major sa ponosuje, že obchod v Turecku bol v rakúsko-uhorských rukách, dnes je už v nemeckých rukách. Z politických príčin neprijal

rozpočet. Štefan Tisza, tento milovaný (?) politik zvlášte s finančnými záležitosťami sa zaoberal. Žiada štátnu administráciu. Rakovszky nechce poslúchnuť Tiszu, ktorý radil, aby sa zabudla minulosť. Zazlieva, že vláda ešte vždy podporuje kapitál. Rozpočet neprijme. Ostro vystúpil proti beznáboženstvu, civilnému manželstvu, a proti zbytočným výdavkám s matrikárstvom spojeným. Žiada, aby kresťanský duch vial v tejto krajine. Ostro česal ozbižanie o volebné právo.

17. marca. Fraňo Blaszkovics kňaz liberál žiada podporu mravov a zbožnosti, spolu i to, aby nedefu aj úradníci svätí mohli. Ľudák Mócsy napádal tých národných vyslancov, ktorí sľúbili podporu revízií a predsa vstúpili do lona liberálnej strany, aj tých kňazov napadol, ktorí tento krok učinili. Tito všetci mali prv složiť mandát a novej volbe sa podrobíť. Bánffyho tí podporovali najviac, ktorí aj ľudovú stranu najviac nenávideli. Po Pichlerovi a Kossuthovi rečnil ministerpredseda Széll. Medzi iným vyslovil, že cirkevnopolitické zákony nedovoli zmeniť. Ďakoval národným vyslancom, že sa spojili s liberálmi. Prosil vyslancov, aby zabudli na minulosť.

18. marca. Neodvisliak E. Bartha trochu pošparchal liberálnu stranu. Po ňom Széll rečnil o spoločnom vojsku. Prosil vyslancov, aby prijali rozpočet, ktorý bol aj prijatý s ohromnou väčšinou. Pri podrobnom pojednávaní rozpočtu proti spoločným záležitosťam vystúpil Komjáty. Ľudák Fraňo Major žiada obchodnú politiku v cudzozemsku. Náš obchod je v cudzozemsku už skoro všade vytišnutý. Na mori sme veľmi slabí, čo je galiba, ktorej sa čím skorej odpomôcť musí. Keď sa prišlo po torbu ministerpredsedu, pojednávanie sa odložilo na pondelok.

20. marca. Podobne sa pojednával rozpočet. S rozpočtom ministerpredsedstva hneď boli hotoví. S rozpočtom ministra vnútra viacerí sa zaoberali. Po mamelukoch: Gajári, gr. Benyovszky a Konkoly-Thege rečnil herský ľudák Mócsy, ktorý žiada spravdivejšiu daň a lepšiu administráciu. Úradských radšej nech je mien, ale nech sú lepšie platení. Zvučné éljenovanie sprevádzalo jeho výbornú reč. Neodvisliak Komjáty je proti štátnej administrácii; čo sa rozšírenia volebného práva týče, v tej veci veľká pozornosť je potrebná. Széll ale bude skúmať túto vec. Holló prosil ministerpredsedu, aby čím skorej sdellil snemu, jaký koniec vzalo jeho študovanie tejto veci. — Aj snemoveň veľmožov mala dnes krátke zasadnutie.

21. marca. Antoni Múcsy žiadal, aby matrikárstvo koniec vzalo už raz, lebo je ono s veľkým zbytočnými farchami spojené. Tie peniaze, ktoré sú potrebné na matrikárske ciele, o veľa lepšie by sa mohli obrátiť na iné ciele prospešné. Aj proti divadlám vystúpil, že sú nemravné. O divadiach prdhovoril aj La-

dislav Rátkay. Aj iné hody rozpočtu ministersvta vnútra boli prijaté. Pichler žiadal, aby sa povýšil pla žandárov a policajtov. P reto ale ani reč Pichlerova nefanala zc sebou zmenu.

Výkaz

peňažných pre bobroveckých pohorencov k farskému úradu bobroveckému doposlaných milodarov.

Liptov.

Z Liptovského Sv. Mikuláša 513 zl. 88 kr. (K tomu prispeli: panie Petrova Vitáliš a Kolomanová Kiszely sbierkou 253 zl. 24 kr., Bodická, Olga a Vincencia Stodolová a Anuška Žuffová sbierkou 214 zl. 70 kr., garbiarski tovaryšia vo fabrike „Kováč a Stodola“ sbierkou 15 zl. 35 kr., Priemyselny spolok 10 zl., robotníci dielne Jána Pálku 8 zl. 5 kr., robotníci vo fabrike „Kováč a Stodola“ 6 zl. 54 kr., r-katolícki veriaci 6 zl.) Z Nemeckej L'upče 172 zl. 85 kr. (K tomu prispeli: mestský grantodržiteľ 60 zl., jednotlivci sbierkou 52 zl. 80 kr., mesto 40 zl.) Z Hút 50 zl., a síce od veriacich 35 zl., od dp Jána Kovalský 10 zl., od obecného rychtára 5 zl. Z Ludrovej 35 zl. 83 kr., a síce dp. Augustin Kekát 5 zl., jeho veriaci 30 zl. 83 kr. Z Liskovej dp. Karol Mósar, dekan, 30 zl. a dp. Karol Kučera, kaplán, 1 zl. 50 kr. Obec On rašov 27 zl. 40 kr. Kačanskí r. k. veriaci 25 zl. Dho-lúcki r. k. veriaci 6 zl. Dp. Edvard Harala 3 zl. Dp. Jozef Klimčiak vo Sv. Michale 10 zl., jeho veriaci 14 zl. 54 kr. Dp. Andrej Hlinka v Sliachi a jeho veriaci 20 zl. Grófka Gabriella Szentiványi-Oródy 25 zl. Maria Grešková z Ružomberka 10 zl. Dp. Ján Žižla v Hrboltovej 15 zl. Dp. Štefan Hattvác vo V Borovom a jeho veriaci 15 zl. 45 kr. Dp. Štefan Miššata v Osade a jeho veriaci 15 zl. Dp. Roman Radačovský v Trnovci 10 zl. Milosrdné sestry v Ružomberku 10 zl. Sbiierka dp. Štefana Zerna, hybského kaplána, ku ktorej sám prispel s 2 zl., spolu 10 zl. Dp. Ján Vlossák v Teplej 5 zl. Dp. J z f Budavári, učár v Ružomberku, 5 zl. Dp. L'udevít Králik v Komjatnej 5 zl. Dp. Ladislav Herbst v Prosieku 2 zl., prosiecki r. k. veriaci 3 zl. 70 kr., sv.-marskí r. k. veriaci 1 zl. 85 kr.

(Pokračovanie nasleduje)

BOBROVEC, 18. marca 1899.

Vážený Pane!

Dovoľte mi prítomným dopisom ct. čitateľov „Kresťana“ o upotrebení nám zaslaných milodarov na krátko obznámiť.

1. marca rozdaly sa darované šaty medzi pohorencov. Pri dielbe jedna osoba, aby som sa mierne vyslovil, veľmi by rada bola len tak do sveta balušif, ponevác sa jej to nie celkom podarilo, ba sa našiel aj taký, ktorý jej poriadne za to na nos klopnul, nuž kričí, vrčí, bryzgá, spince, melie hubou dobre ju čert nevezme. No veď ten hlas do neba nedôjde. Na zdar teda!

2. marca rozdelily sa do tých čias nasbierané peňiazne milodary v súhrne 10 tisíc 927 zl. 29 kr., z ktorých na farský úrad poslano bolo 5 tisíc 406 zl. 26 kr., a na viceispánsky a miestne obecné predstavenstvo ale ostatnia zvyška. K viceispanskému úradu doposlané byly milodary: od vlády 3000 tisíc zl., z ktorých 1000 zl. hned po ohni aj so 41 zlatýma ž milodarov na farský úrad poslaných bol rozdelený; od jeho jasností kráľa 1000 zl., od spolku „dobrého srdca“ 1500 zl., od mesta Ružomberok a od sem a tam. Dovedna rozdelilo sa teda 11 tisíc 968 zl. 29 kr. čo rozrátajúc 6 percentov podpory prípadne na utrpenú škodu. Ovšem malá ale i preveliká podpora. Pán Boh sa odplat za ňu všetkým šlachetným dušiam!

3. marca rozdelilo sa obilie. Niekoľko murovaných stien je už pod prikrytím. Nové domy budú širšie stavané, ako byly staré. Pravda, že kde tu bude to s neprijemnosťou spojené, úfame ale v zralosti obecnstva nášho, že nebude tomu prekážať, čomu prekaziť i tak nemožná, a čo i k jeho dobru a príjemnejšiemu úhľadu mesta má slúžiť. Ešte jednu radu a prosbu mám k pohorelým, že kto môžeš, kúp si tehly, alebo narob si tehly a vystav dom nie na desaťletia ale na stoletia.

Ignác Kojda.

Abel a Kain.

Abel Pán Ježiš Kristus. Kain národ židovský.

Z písma svätého vieme, čo učinil Kain Abelovi. Z písma svätého vieme, čo učinil národ židovský Pánu Ježišu Kristu. Závisť, nespravodlivá závisť zvedla Kaina, že zabil, usmrtil nevinného svojho brata Abela miláčka Božieho. Vyviedol ho von do poľa a tam ho zabil, usmrtil. Závisť, nespravodlivá závisť zvedla také židov, že zabili, usmrtili Pána Ježša Krista, ktorý dľa ľudskej prirodzenosti bol jejich bratom pochádzajúc z nich. Vyvedli ho von za mesto a tam ho ukrižovali, usmrtili. Kain, ktorý spáchal hrozný zločin bratovraždu, stal sa tulákom, pobehlíkom; ale usúdil Boh, že nebude usmrtený: také národ židovský, ktorý spáchal ten najohavnejší, najhroznejší zločin Bohovraždu stal sa tulákom, pobehlíkom. Z vlasti svojej vyhnaný, rozmetaný blúdi túla sa po širom svete a nevymre, jako Syn B ží jemu predpovedal. Blúdiť a túlať sa bude po širom svete až do skonania sveta. Národ židovský je ten svetom budiaci, túlajúci sa „večný žid“. — Abel mŕtvy ešte mluví!

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Listy Adiny.

Osemnásty list.

Drahý môj Otče!

Tvoj posledný list, v ktorom mi sdeľuješ, že si vzdravel, veľmi ma potešil. Zehnaný buď Boh Izraela, že ťa uzdravil; ži ešte dlhé roky. Hovoríš v tom liste, že ťa veľmi potešili zprávy o Ježišovi. Ochotný si ho za proroka Jehovy uznať, lenže za Mesiaša nechceš ho uznať. Z chudobných rodičov v biednom stave v Galilei sa narodil, kdežto Mesiaš má byť kráľom a panovníkom. Potom ďalej píšeš: Či Mesiaš z Galilee má pochádzať? Dobré by bolo, keby Amos lepšie skúmal proroctvá. Kristus z pokolenia Davidovho v Bethleheme sa má narodiť. Z Galilee nielen Mesiaš, ale ani prorok nemôže pochádzať. — Drahý Otče, na túto námietku odkazuje ti Amos, že on v chráme dobre prezrel tabule pochádzania a presvedčil sa, že sa Ježiš v Bethleheme narodil, neskôr do Egypta šiel, zkadial keď sa navrátil, v Nazarethe bol vychovaný. S týmto je spokojný nielen Amos, ale aj Nikodem, o ktorého učenísti ani ty ne pochybuješ. Nikodem toto povedal včera pri večeri u nás: Je jedno proroctvo, Amos, ktoré potvrdzuje, že je Ježiš Mesiašom. Prorok Ozeas hovorí, že Boh svojho syna z Egypta volal. Dľa všeobecnej mienky zákoníkov tieto slová sa vzťahujú na Mesiaša. — To je tedy nový dôkaz pri Ježišovi, ohlásil sa Amos. Vďaka som sa len tešila týmto slovom! Potom Nikodem čítal z proroka Izaiáša nasledovné riadky: Za Jordanom, v Galilei pohánov, národy, ktoré doposiaľ v temnosti boly, veľkú skvelosť zazrely! — Ty si snáď myslíš, Drahý Otče, či veria v Ježiša zákoníci? Hej, Nikodem začína v ňom veriť, a tým viac v ňom verí, čím viac skúma sväté Písmo. Oh, Drahý Otče, kebyš ho len počul rozprávať, koniec by vzalo tvoje pochybovanie. — V poslednom liste som písala, že Amos povolal k sebe Ježiša na veľkonočné sviatky. Včera prišiel k nám, keď už vyhnal z chrámu kupovačov a predavačov. Na ulici vykrikoval ľud: Ide prorok, ide prorok! Ja som na strechu vybehla. Maria so mnou bola. Medzi ľuďmi sme ho nemohly poznať. Pohanský stotník Tullius Emilius s 200 konníkmi sa usiloval ľudu cestu zastaviť. Keď pred náš dom prišiel, pozdravil ma a ďalej chcel jazdiť, lenže Maria naňho zvolala: Šfachtetný pane, však to není povstanie, lež ľud len toho nazarethského proroka sprevádza. — Rozkázano mi je od Piláta chytiť ho čo rušiteľa pokoja, odvetil stotník. — Či preto má byť trestaný ten prorok, že tolko ľudu sa hrnie za ním? Uvidíš, že akonáhle vojde do domu môjho otca, hneď všetko utíchne. — Ja som ho tiež prosila, aby neupotrebil násilie. Pristavil svojich ľudí, čo tým ľahšie mohol učiniť, lebo však ľud nemal zbroja. Svojich vojakov postavil pred našim domom. Ľud sa neopovážal napred ísť. Ježiša sprevádzali Amos a Ján. Ja som dobre videla Ježiša, tak vlasy, ako i brada zčiasťky šedivé boly. Potom pozdravil stotníka, ktorý sa mu hlboko poklonil sta kráľovi. Ján a Amos voviedli ho do domu. Divé výkriky sa ozývaly, že proroka treba chytiť, ktoré od kňazov a Hannáša pochádzaly. Prosíme ťa, stotníku, nechaj ho chytiť; hanbí sa, Amos, či aj ty veriš tomu závratníkovi? — Emilius odvetil, že nemá príčiny chytiť Ježiša, ktorý je bez zbrane a bez vojakov; kňazom povedal, aby išli do kostola, lebo len oni robia ten nepokoj, za ktorý ich vezme na otázku Pilát, jestli vypukne povstanie. Ľud sa utiahol. Slepí, nemí, hluchí, chorí a malomocní nechceli odísť od nášho domu. Amos umyl

Ježišovi nohy, Maria mu ich utrela, medzi čím som do tej siene vkročila. Prekvapenosť a úcta ma nemou učinila. On ma nasledovne oslovil: Pod sem, dcéro moja, a pozdrav ma, ako tito priatelia moji; lebo viem, že ty veriš a žiadaš, aby aj tvoj otec veril. Len dúfaj; ponevác ten, koho tak miluješ, bude jednú mojím učedelníkom. Potom vystrel ruku ku mne, ktorú som slzami polievala. Vedela som, že vie, čo cítim, a tak i o tom som bola presvedčená, že sa vyplní, čo povedal. Áno, Drahý Otče, aj ty mu budeš veriť, uznáš ho za Mesiaša. Aj Eliaš bol s nami v izbe, vnuk to Kajfáša, ktorý chcel vidieť a slyšať toho proroka. Ešte aj iných päť bolo u nás, ktorí predtým učedelníkmi Jána boli. Jeden z nich bol silnej postavy, jeho zrak bol ostrý, silnú vôľu zradzovaly ťahy jeho tváre. Meno jeho je: Šimon Peter. Druhý z nich múdro hľadel a pokojne poslúchal majstra, to bol brat Šimona, Andrej. Ježiš bol bledý a usatý. Jednu krvavú ranu mal na hlave, ktorú si častejšie chytil, boleť ho musela. Kameňom mu prebili hlavu, ako mi Ján povedal. Zaviazať som mu chcela tú ranu, Eliaš mi ale ruku chytil, reknúc: Počkaj, deva, vidzmeže zázrak; potom povedal Ježišovi: Majstre, veľa sme už slyšali, že zázraky činíš, pred nami si ešte ani jeden neučinil. Dotkni sa tej rany a tak zahoj ju, a môj celý dom ti bude veriť. — Ježiš mu odvetil: Eliaš, ty čítaš prorokov, musíš vedieť, či som ja Kristom. Čas Mesiaša je už tu. Jedno splnené proroctvo viac stojí, nežli sto zázrakov. Ja som trpeť prišiel na svet, a preto seba nechcem uzdraviť zázrakom. Izaiáš ma menuje človekom trápenia. Či môže prorok luhaf? Som-li ja prorokom — o čom nepochybujete — a tvrdím, že som Kristom, prečo mi neveríte? Som-li pravým prorokom Božím, nemôžem luhaf. Vy mi veríte, tvrdím-li, že som prorokom; hneváte sa ale, keď sa za Krista vydávam. Cheete-li vo mňa veriť, verte aj to, že som Kristom. — Ale majstre — prehovoril stárec levit Ascher — však ty z Galilee pochádzaš. Keď ale Kristus pride, nikto nevie, zkadial pochádza. — No, dobre, synu Izraela, vy obidvaja viete, zkadial pochádzam, lenže nepoznáte toho, kto ma poslal, lebo nerozumiete písmo. Vy nepoznate ani mňa, ani toho, kto ma poslal, ponevác som ja od Boha prišiel. Keby ste boli jeho poznali, aj mňa by ste boli poznali. Pride čas, že ma budete poznať a vo mňa veriť. Zretelne som vám povedal, že som ja Kristus. — Daktori sa obraznými cítili byť a mrmlať začali. Amos zaviedol Ježiša do pripravenej siene. Hostia ale i ďalej ťahali nič dohady. Daktori uznali, že Ježiš je Kristom, iní tvrdili, že pomocou Beelzebuba činí tie divy. — Tak jest — ohlásil sa príbudzný Ján — môj milovaný majster všade sa stretá s nenávisťou, závisťou, zlosťou, neverou; není miesta, kde by útulok našiel a kde by ho nezarmucovali. — Keď Ježiš šiel do siene, cez dvor musel ísť. Tu štyria chlapi so strechy piateho spustili k nohám Ježiša. Tento piaty bol klbochromý a štyri deti mal. — Ježiš sa ich pýtal: Mladí ľudia, čo chcete, abych vám učinil? — Uzdrav nám otca. — Či veríte, že som v stave to učiniť? — Áno, Pane, my veríme, že si ty Kristus, Syn Boha živého, ktorému všetky veci sú príslušné. — Ježiš chytil chorého za ruku, reknúc: Stárec otec: ja ti hovorím, vstaň hore a chod! — A ten stárec hore vstal a medzi slzami radosti padol prorokovi k nohám. Tí štyria ale spievali: Sláva Bohu, ktorý takú moc dal človekovi. Množstvo ľudu blahozelalo tomu starcovi od 30 rokov chorému, keď na ulicu vyšiel štyrmi synami sprevádzaný. Ježiš ale utiahol sa do svojej siene. — Drahý Otče, takéto veci so dňa na deň viac a viac dokazujú, že je Ježiš Mesiašom.

Nech ťa zachová v dobrom zdraví Boh našich otcov.
Tvoja poslušná dcéra

Adina.

Devätnásty list.

Drahý mój Otče!

Vznešené učenie a mnohé zázraky Ježiša tie následky majú v Jeruzaleme, že mnohí učení a pospolití ľudia prijali jeho vieru. Behom tých štyroch dní, čo u nás bol, ti najväčší ľudia prišli k nám, aby ho videli a slyšali. Kajfáš ho uznáva za proroka, Hannás ale za závratníka ho drží. Ľud je na dve strany rozdelený, a na čele každej je jeden hlavný kňaz. Väčšina ľudu za Krista uznáva Ježiša. Veľká časť farizeov ale je proti nemu, lebo verejne odhaľuje ich hriechy a nádheru. A bárs sa ho boja, nenávidia ho, radi by ho zničili. Nikodem neprišiel k Ježišovi, lebo sa bál ostatných farizeov. No zvedavosť ho predsa dovedla k nemu v noci, a to sa dva razy stalo. Maria ich počula shovárať sa. Nikodem nový kepeň mal na sebe a veľmi sa obzeral, či ho kto nevidí. Potom sa poklonil pred prorokom. Odpusť mi, majstre — oslovil Ježiša — že som v noci prišiel k tebe, vo dne som veľmi zaujatý liečením a učením. Viem, že ťa Boh ustanovil za učiteľa, lebo okrem Boha nikto nenie v stave to činiť, čo ty činiš. Povedz mi ale celkom otvoreno, či si ty Kristus? — Keď bych ti aj povedal, neveril by si mi, Nikodeme, znely tiché slová Ježiša; — povedz ale, zkadial má prísť Mesias? — Co syn Davida z Bethlehema, znela odpoveď Nikodema. — Nuž Amos, ktorý je sbehlý v písmach, povie ti, kto je ten, s ktorým sa ty shováraš. — Syn Jozefa a Marie, z pokolenia Davidovho; ja sám som videl s Kajfášom a inými tabuľu jeho pochádzania. Zajtra sa i ty môžeš presvedčiť o tom, či pravdu hovorím. — Oh Amos, ty však pravdu hovoríš. — Tá istá tabuľa i to dokazuje, že sa Ježiš v Bethleheme narodil v dobe popisu. — A predsa ako je to možné, že Ježiš z galilejského Nazaretha pochádza? — Na túto otázku Ježiš nasledovne odpovedal: Moji rodičia v Nazarethe bývali, keď ale do Bethlehema prišli, aby dľa pokolenia boli zapísaní, ja som sa vtedy narodil! Ja som sa tedy v Bethleheme z Davidovho pokolenia narodil, a predsa som i Nazarenom, ako je písano. Či tedy už veríš? — Ano, Pane; či ale nenie písano, že Mesias kráľom bude, ktorý na celej zemi bude panovať? — Moje kráľovstvo, oh farizeovia, nenie z tohoto sveta, ja som naozaj kráľom duchovného kráľovstva. Moje kráľovstvo nemá konca, a tí, ktorí ho vidieť chcú, znovu sa musia narodiť. — Znovu narodiť sa? pýtal sa prekvapený Nikodem. Ako-že sa môže človek znovu narodiť, keď je už raz dospelým? Majstre, ty v hádkach mluviš. — Či ma nerozumieš, ty učiteľa Izraela? — odvetil Ježiš. Veru veru pravím ti, nikto nevojde do kráľovstva nebeského, kto sa znovu nenarodí vo vode a v duchu. Co je z tela, je telom, čo je z ducha, je duchom. Ja som totižto preto prišiel, abych nové kráľovstvo založil na rúcaninách satanáša. Nediv sa, že som ti povedal, že sa znovu musíš narodiť. Kto chce k môjmu kráľovstvu patriť, znovu sa musí narodiť z vody a Ducha sv. — Vysvetli mi vec, majstre, ako sa musí starý človek znovu narodiť? — Ako? Keď vy v zemských veciach neveríte, ako-že zrozumiete nebeské, ktoré chcete vedieť? Kto chce byť mojim učedníkom, znovu sa musí narodiť. Prvé narodenie vaše je pod mocou diabla, druhé narodenie je v kráľovstve toho, ktorý prišiel zničiť moc satanáša a svoje kráľovstvo založiť. Toto narodenie je duchovné. — No ešte raz ťa musím počuť o znovu

narodení, povedal Nikodem a odišiel. Či naozaj chceš kráľovstvo založiť, majstre? pýtal sa ho Amos. — Ano, Amos, také kráľovstvo, kde pravda bude panovať. — A či nám všetky národy budú daň platiť? — Nevieš, čo mluviš, Amos. Zrozumieš ale všetko, keď budeš vidieť povýšeného syna človeka na kráľovskej stolici tak, ako Mojžiš povýšil hada na púšti. — A kde bude tvoja kráľovská stolica, Mesiasu? Či vyženies Rimanov? — Amos, ty ma budeš vidieť na kráľovskom stolci, keď povýšený budem na zemi a k sebe pritiahnem všetky národy. Moja kráľovská stolica bude na brehu Kalvarie, všetky končiny sveta budú na mňa hľadať a stanú sa členami môjho kráľovstva. — Potom hore vstal Ježiš, dobrú noc želal Amosovi a utiahol sa do svojej sieni. Maria sa veľmi divila nad poslednými slovami Ježiša. Tedy Ježiš sám povedal, že je on Kristom, že založí kráľovstvo, a že nad celým svetom povýšený bude panovať. Lenže jeho trón bude na Kalvárii a nie na Sione. Amos sa veľmi divil, že toto sám Ježiš vyznal, ponač Kalvaria je miestom lebek, a tu sa usmrťujú verejne odsúdení ľudia. Samé kríže sú tam. To je ale ešte čudnejšie, že sa znovu musíme narodiť. Ján nám ale povedal, že aj učedníci jeho veľa počuli, čo nerozumejú ešte. Lenže v čase vyplnenia tých vecí, upozorňuje ich na to, že to predpovedal, aby len neztratili svoju dôveru k nemu. Ježiš so všetkým dokazuje, že je všemohúci. Žiaden človek nebol ešte takou mocou obdarený, ako on. Dnes ráno, keď z nášho domu odchádzal jeden od mladého veku krivý človek ho pristavil, rieknuť: Majstre, uzdrav ma! — Synu, odpustené sú ti hriechy, riekol Ježiš a šiel ďalej. Co keď počuli zákoníci a farizeovia, zvolali: Rúha sa Bohu, lebo len Boh môže hriechy odpúšťať. — Ježiš sa k nim obrátil, rieknuť: Co je ľahšie povedať tomuto človekovi, ktorý už dvanásť rokov nechodí, a ktorého ruky a nohy, ako vidieť môžete, sú neživé: Odpustené sú ti hriechy — alebo povedať — vstaň hore a chod? Keď mu môžem rozkázať, aby hore vstal a chodil, či to nenie dôkazom toho, že aj hriechy môžem odpúšťať? Aby ste ale videli, že syn človeka má moc na zemi hriechy odpúšťať, ejhľa: Vstaň hore, a id domov. — Ten ale hore vstal, všetko pojal so sebou a velebiac Boha domov bežal. Takto dokázal Ježiš, že on aj hriechy môže odpúšťať, ponač i nemocných je v stave uzdravovať, lebo však obidve moce tieto od Boha sú. Veru len od Syna Božieho vystane také dačo. Drahý Otče, keď Ježiš od nás odchádzal, ja s Mariou k nohám sme mu padly medzi slzami. Amos a Nikodem na kolena padli pred ním, aby ich požehnal; na rukách prinášali k nemu deti, aby vložil na ne ruky. Kade len šiel, miesto biedy a plaču zaujalo plesanie a radosť. My sme ho medzi slzami až po damaskovú bránu vypravovali. Tu boli shromaždení levíti kňazi na čele zástupu ľudu, ktorí číhali na život Ježiša. Amos ale uvedomil o tom stotníka Emiliusa, ktorý príbehol s 50 konníkami, vyprázdnil miesto okolo brány a až po najbližšiu dedinu čelal Ježiša vypravovať. Ježiš mu priateľsky odvetil: Mladý muž, nepotrebujem tvojej pomoci. Ešte neprišla moja hodina. Ti mi nemôžu škodiť, zakiaľ nepride moja hodina. Ešte ma neodovzdal Otec do ich rúk. Prijmi odo mňa požehnanie, a jednú sa dozvieš, komu si čelal pomoc skytnúť. — Teraz levíti s podplatenými vrahmi nasilu sa chceli k Ježišovi preraziť medzi hrozným veskom. Lenže Emilius si ľahko dal s nimi radý. Potom ponukol Ježiša s tým najlepším koňom, ktorého Ježiš ale neprijal. Stotník predsa odprevadil Ježiša, ktorý mu podivné veci sdelil zvláste o kráľovstve Božom. Emilius, ktorý mi tieto veci sdelil, práve vrátil sa čelal, keď

štyria malomocní z ďaleka prišli k Ježišovi, vykrikujúc: Svätý Mesiašu, smiluj sa nad nami! Ježiš im povedal, aby sa nebáli, lebo ich uzdravi. Len ruku vložil na nich, a už boli zdraví. Keď to Emilius videl, sostúpil s koňa, k nohám Ježiša padol a zvolal: Oh, mocný Bože! Ty si pod istým Jupiter, alebo Merkur. Dajže mi múdrosti a sily z neba. — Vstaň hore, mladý muž, prijmi múdrosť a milosť, ale nie od svojich bohov; len jeden Boh je, Otec; pros ho, a on vyslyší tvoju prosbu. — Emilius mi povedal, že ho v srdeci zatriasly slová Ježiša, a on chce svojich bohov opustiť a len v Boha Izraela a v jeho proroka Ježiša Krista chce veriť. — Ejhla, Drahý Otče, dľa tvojej žiadosti všetko som napísala, čo som videla a počula o Ježišovi. Uznaj ho aj ty za Krista. Kňazi sa ho boja, že ich utlačí. Lud ešte i šlaky jeho bozkáva. Kňazi kážu, že koniec vezmú obety, chrám srúcaný bude, viera Izraela koniec vezme, jestli Ježiš i ďalej bude kázať a zázraky činiť. Lenže aj tieto protivenstvá proti Mesiašovi namerené predpovedal prorok David. A tak všetko len to dokazuje, že Ježiš je Kristom Božím. Teba útle milujúca

Adina.

Prečo netrúbia na moste?

(Pokračovanie.)

Avšak ani stotník nevedel žiadnu odpoveď dať. V polodni prišla vec k pretrásaniu v dôstojníckom kantíne, a všelijako probovali rozlúštiť túto otázku. Istý hlavný poručík, ktorý vojenskú školu odbavil a len dočasne bol prideleným k týmto vojakom, a preto i istú výtečnosť rozumkovú zvyknul nad svojim súdruhmi preukazovať, hneď sa pustil do veľavýznamných vysvetľovaní. — Viete, čo priatelia, most je jedna z tých najhlavnejších vojenských vecí. Či je most, toho je, jestli dostatočných vojakov má i druhá strana za ním. A hneď obširnú prednášku držal o „moste diabla“ pri sv. Gottharde, v časoch I. Napoleona, o pišskom moste v slobodo-boji, o krvavej vojne pri Saarbrückenu pred vchodom na most, o moste Eiby pri Königgrätzi. Čo všetko veľmi poučné bolo, ale súdruhovia jeho ešte vždycky nevedeli pochopiť súvislosť medzi tými krvavými vojnami a medzi tým, prečo neslobodno, alebo prečo neni vo zvyku na moste trúbiť.

— Ale čo sa dohadujete — ríknul istý umospytný dôstojník — preto neni vo zvyku na moste trúbiť, lebo most je obyčajne úzky, trubač vtedy tiskne sa medzi ostatnými vojakmi, nuž preto netrúbi.

Istý mostný dôstojník ktorý s dôstojníkmi bakančošov vo veľmi dobrom pomere bol, zo svojho stanoviska rozlúštil takto ťažkosť. — Nuž neviete že zo stepov nabitom moste nemožno trúbiť, a ani bubnovať. Ešte ani kroka neslobodno držať, lebo sa kláti všetko, a chytro by sa mohol i prevrhnuť most, keby krok držali.

Dôstojníkovi pionerov tak sa zdalo, že povedal čosi, ale neriešil vec predsa celkom. Lebo keď to stojí i o mostoch, takto stavajúcich drevených, nemôže to stáť o menších mostoch kamenných s podsienami. A na týchto tiež nevidel nikdy trúbiť nikoho. Aspoň takto tvrdila jedna časť dôstojníkov, bez toho že by sa boli vedeli isto pamätať na to. A potom, veď náš most je tak široký, že keď i vo štvorradoch idú po ňom vojaci, veľmi ľahko sa smestí i trubač, a predsa netrúbi nikdy, tvrdili inší.

— E, však vám ja ukážem, že trúbi, rieknuť predtým spomenutý stotník. Zajtra, keď pojedeme na telocvik po moste, dám vytrúbiť tam na moste celý generálmars.

Medzi tým táto zaujímavá otázka dostala sa i do uší vojakov, a v prvom rade samo sebou sa rozumie, že zaujímala trubačov. Ani tí sa nevedeli rozpamätať, že by kedy boli trúbili na moste, lebo predtým nemysleli na to. Istý červenonosí trubač plukovný, ktorý už tretiu kapituláciu vyslúžil a hrozné veci vedel rozprávať novým regrutom o pruskej vojne, ktorých najväčšiu čiastku sám vymyslel, s istotou tvrdil, že ako bocian jakživ nesadne na strom „lebo ten shorí“ priam tak i trubač, jakživ nezdvihne trúbu k ustám na moste. A naozaj zrazu, nikto sa nevedel rozpamätať, či počul voľakedy na moste trúbiť.

O čudnej otázke i civilí začnuli sa dohadovať; v kasinách, v krčmách, nemajúc inšieho predmetu o tomto sa dišputovali, ale predsa nemohli uhádnuť. Prosili redaktora, ale ten, snáď sám nevedel vec, alebo nechcel ju po predku vyjaviť.

Dôstojníkov to veľmi mrzelo, že táto vec prišla do novín, a že i obecnosť pozornosť svoju na ňu obrátilo. Stotník rozkázal na druhý deň trubačovi, že keď pojdu po moste, aby trúbil.

Trubač sa priečil, ale stotník nie súc k takémuto ničomu zvyknutý, rozkázal „kerteuch“ a musel výnsť s izby, s tou hrozbou prejatý, že jestli neposlúchne, na tri dni dostane želiezka na ruky.

On však smele povedal pred svojimi súdruhmi, keď prišiel nazpät, že on veru ani Pánu Bohu nebude trúbiť na moste, čo ho hneď na desať rokov do Stockhausu zavrú preto.

Na druhý deň, keď vyšiel pluk von, trubač veselo trúbil známú nótu: Trattararatta trararara rattata . . . keď však prišiel na most ako by mu bol hlas v hrdle zamrznuť, utíchnuť hneď.

Stotník vytiahol šablu, znak toho, že krok musia držať i na moste, ale trubač nym zostal. Vojaci sa jeden na druhého pozierali ale nič nepovedali. Toho div neporazilo, ale nechcel tam hneď na tom mieste, ešte i pred civilmi pohoršenie urobiť. — No však mu ja ukážem, tomu hlúpemu sedliakovi. Viem, že to oplače, mrmlal sám v sebe, a tak urobil, ako by to ani nebol spozoroval. Domov prijdúc, dal ho zavolať, a medzi takými „otcovskými napomenutiami“ hneď mu dal železka na ruky pripať.

V poludní potom nahnevano vyrozprával svoju udalosť podplukovníkovi. — Ale nechaj ubohého chudiaka na pokoji, riekol podplukovník, chceš ho tíšiť. — Nie; ja mu ukážem, že tak bude trúbiť, čo i mrtví z hrobov povstávajú na hlas jeho trúby. Priam preto nesmie mať ten škribler pravdu! — No ešte tak ďaleko privedieš vec, že si bude myslieť, že on kommanduje celé vojsko, odvetil zas podplukovník; s tým obrátiš najviac pozornosť obecnstva naňho. Tak urob, ako by si ani nevedel o ničom, pluk nech ide tak ako predtým, a nestaraj sa o nič.

Stotník by sa bol rád ešte i ďalej protivil, ale na vážne svojho predstaveného uznal, že lepšie bude, keď tak učiní, ako by o tom ani nevedel.

Avšak v spoločnosti tým viac rozprávali o tom tí, ktorí inšej roboty nemajú. Panie, slečny vypytovaly sa dvoriacich im poručíkov, a veľmi ich trápila zvedavosť. Všetomže rady by boly chcely to vedieť prv, než by to noviny priniesly. — Potom už nebude to stáť nič, keď to už bude každý vedieť.

Neviem, ký parom vstúpil do tej „Rannej Zory“, že tak zbalamutila pokoj v meste, rozprávali dôstojníci, ktorí nechceli to uznať, že na moste netrúbia. Každá stotina má svojho trubača a svojho bubeníka, ktorí jeden za druhým plnia svoje povinnosti, že by podľa hlasu trúby a bubna ľahšie kráčali vojaci, žiaden ohľad neberúc na to, či po moste idú, alebo nie.

Táto odpoveď neuspokojila panie a ostatné ženské tvory. Tie sa na to odvolávaly, že niektorí ich známi naschvál dávali pozor na vojakov, keď pôjdu po moste. Trubač pred mostom tak trúbil, div sa nepukol, a vstúpiac naň, zostal ticho, ako ryba vo vode.

— Sprostosť, hlúposť je o tomto rozmýšľať — riekli mladší dôstojníci, ale inšieho vysvetlenia veci ani oni nevedeli.

* * *

Medzitým v redakcii „Rannej Zory“ usilovne napredovala práca. Niektorí známi priam

vtedy prišli k redaktorovi, keď by bol mal najlepšiu chuť vyhodiť ich von, a viac zo žartu, ako zo zvedavosti pýtali sa ho: — No teda prečo netrúbia na moste?

Redaktor sa nahneval. Nielen pre tých mnohých navštevovateľov, keď už končil noviny, ale najviac preto, lebo on sám nevedel rozlúštenie sľúbenej hádky. Bandi sľúbil mu rozlúštenie priniesť, avšak v sobotu večer ho ešte nenesil. Musím čakať, Pán Boh vie dokiaľ; do rána alebo do poludnia nedele. A tak tedy „Ranná Zora“ len na poludnie výnde, čo sa nestalo ešte nikdy s opravdovou zorou.

Vsádzanie už bolo celkom hotové, povytierané, vykorigované večer v sobotu, čo sa zriedka stávalo s ním. Nachystané už do mašiny, len niekoľko prázdnych riadkov miesto čakalo v kúte jedného stĺpca. — Čím vyplníme teraz toto — nahnevano mrmlal sám v sebe. Nič inšie nepozostáva, ako osvedčiť sa, že rozlúštenie tej hádky pre technické príčiny až v budúcom čísle sa stane.

— Technické príčiny! — Ale aké technické príčiny? Niekoľko riadkov, alebo snáď niekoľko slov! — Nuž či sú takéto technické príčiny? — A ak potom ani budúce sa nedozvie? Ak ho Bandi len za blázna držal? Veď toto bude potupa! Takto ho ešte nikto nenapálil.

Konečne neskoro večer pribehol sluha Bandiho s jedným malým lístkom, celkom zadychčaný.

Srdca redaktora tisíccentový kameň spadol, keď prevzal lístok, ktorého obsah bol tento:

Drahý Priateľu!

Vzdialený súc z domu, len teraz ťa upovedomujem; dúfam, že nebude neskoro. Rozlúštenie je toto: Preto netrúbia vojaci na moste, lebo na moste na žiaden pád sa nedá trúbiť, lež len na trúbe.

Objíma ťa tvoj láskavý priateľ

Bandi.

Keď na druhý deň toto rozlúštenie prišlo v „Rannej Zore“, dôstojníci chutne smiali sa. Vojenskú školu odbavivší hlavný poručík však skoro ani za týždeň neukázal sa v kantine dôstojníkov.

Z Ny. Sz. poslovenčil: Ján Žilinský.

B E S E D N I C A

Pieseň ku sv. Josefovi.

*Tisickrát pozdravujeme Teba,
o Pestúne Krista Ježiša!
Ty si druhá jasnosť v sláve neba,
Teba zvelebujú duša naša.*

*Ty si po Marii najprvnejší,
Tvoj trón pred svätými najslávnejší:
Anjeli Ti chválu vzdávajú,
Pestúnom Teba nazývajú.*

*Vzhladni na nás o svätý Josefe,
srdcom vrúcny Teba žiadame;
Tys bezpečné útočisko naše,
po Marii Teba len máme.*

*Chválospev Ti chceme prespevovať,
Meno Tvoje chceme svelebovať:
Najkrásnejšie po Božej Matke
spievame Ti piesne presladké.*

*Lebo Stvoriteľ zeme i neba
za Pestúna Teba vyvolil,
keď prijal človečenstvo na Seba
a z panenskej Matky sa zrodil.*

*Skrze Tvoju tak veľkú dôstojnosť
vyžiadať nám u Boha tú milosť,
by sme hriechu sa varovali,
a jako Ty Bohu slúžili.*

*Ženichom Ťa svojim nazývala
Najsvätejšia Panna Maria,
pod ochranou Tvojou prekvitala,
jako čistá rajska lalija.*

*A keď zkvitla v rajskej nevinnosti,
shliadnul na ňu Boh zo svojej výsosti,
Poslal Gabriela k Marii
by jej podal veniec z laliji.*

*Ty si Matku Božiu opatroval,
Ty si vychovával Ježiša,
Ty si neba rozkoš pocítoval
vždy keď líbal jeho si líčka.*

*Vypros všetkým rodinám požehnanie,
dieťkam nábožného vychovania,
aby pod ochranou Marie
kvitli jako čisté lalije.*

*Vzhladni na rodiny ubiedené,
ktoré v núdzi k Tebe volajú;
pohľad na siročia utrápené,
ktoré s plačom k Tebe vzdychajú.*

*Lebo v svete nemáme žiadneho
po Marii zástupca iného:
krome Teba, Otče, Ochranca,
svätej Cirkvi mocný Obranca!*

*Primluj sa o svätý Josefe!
za každého Tvojho čiteľa,
odvráť od nás mor a hlad a vojnu,
chráň od škody duše i tela.*

*Keď budeme konečne umierať,
k Tebe zrak svoj buoeme upierať:
nech sú naše posledné slová:
Ježiš, Josef, Matko Maria!*

Anabaptisti čili takrečení „habáni“ v Čachticiach v XVI. a XVII. stolytí.

Spracoval B. Reviczky, farár čachtický.

(Prednáška v kat. kruhu)

(Dokončenie.)

Na krátko chcem ešte predniesť jejich nábožen-
ské obyčaje a mravy, ktorým môžu ďakovať, že pri
všetkých nesnádkach a prenasledovaniach tak pevne
sa udržať mohli.

Anabaptisti uznali dvanásť článkov apoštolského
vyznania, čili „Verím Boha“ aj najsvätejšiu Trojicu.
Uznali aj to, že každý človek v dedičnom hriechu sa
narodí, ale hovorili, že tento hriech dedičný skrze
krv Ježiša Krista je pri narodení človeka zotrený, —
neni treba teda — krstu. Zpomedzi Sviatosťi mali krst,
ale len dospelých, a každého, ktorý k ním pristúpil,
a bol jako nemluvniatko pokrstený. znovu krstili; —
mali „Večeru Pána,“ ktorú ale len jako pamiatku
umučenia Krista Pána držali. Sviatosťou bol u nich
aj stav manželsky, ktorý pred svpjími kňazmi museli
uzavreť; — a vkladanie rúk, ktoré mali pri posvia-
caniu svojho kňazstva. Každé väčšie okolie malo
svojho biskupa, a obce svojich kazateľov, ktorých si
sami volili. Biskup a kňazi tiež remeslá prevádzali, a
z práce rúk svojich žili.

Jejich bohoslužby byly jednoduché. Pozostávaly
ony len z modlitieb, spevu a kázania. Z jejich kosto-
a modlitebni všetka hudba, tak aj organy, vnútorná
okrasa a obrazy byly vykázané, nemali ani veže
ani zvonov.

Prísaha a nosenie zbrane bolo im zakázané. Na
slovo a statečnosť mnoho dali. Čo im ale obzvláštny
ráz dávalo, bola tá okolnosť, že od všetkých ľudí
druhého náboženstva odstránení v spoločných domoch

Však sa len veľmi bojí tej vody!

bývali, majetky ich boli spoločné a dievky do spoločných škôl posielali. Chlapcov chlapi, dievčence ale ženské v škole učili.

V každej obci zvláštnu spoločnosť tvorili, a keď bolo možno, v jednom dome, pod jednou strechou bývali, pri jednom stole, z jednej misy jedli; keď sa ale počet ich zvýšil, viacej domov mali, ale tie boli spoločné, a preto bydlá svoje „dvorom“ menovali, čoho pamiatka aj u nás ostala v „komáňanskom dvore“. V takom dvore najväčší poriadok a čistota panovala. Oni boli šikovní remeselníci, a obzvlášte hrnčiarstvom sa zapodievali, nože a súkno dorába i; od prvého remesla preto aj u nás „Habánmi“ nazvaní. Pri práci málo, alebo nič nehovorili.

Starší medzi nimi boli aj ich predstavení, medzi ktorými jeden bol „gazdom“, druhý kupoval, tretí ale predával tovar, a keď jeden alebo druhý z nich voľačo potreboval, musel to gazdovi oznámiť, ktorého povinnosť bola, tú potrebnú vec zaopatriť.

Dcéra habánska, vydatá za nie habána, okrem šiat inšieho vena nedostala.

Krajinskú daň platiť nechceli, čo bola aj príčina ich častého prenasledovania.

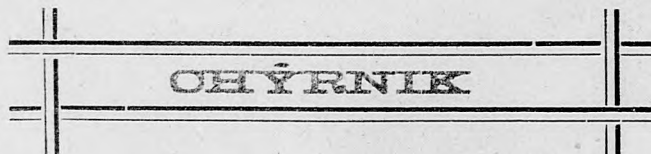
Medzi sebou sa „bratmi“ a „sestrami“ nazývali, a síce od miesta, kde bývali, ako: čachtický brat Vidoman, častkovský brat Haník, podolský brat Plenzner, dechtický brat Odler, aď.

* * *

Už končím túto moju prednášku. Bárs by som sa bol rád ešte viacej dozvedel o anabaptistoch u nás kedysi bývajúcich, chýbaly mi ale dôkazy k tomu, ale aj s tým málom som si trúfal pred verejnosť vystúpiť. P. darilo sa mi viacej už ožknutých papierov vykutať, ktoré od toho času, ako sa napísaly, medzi druhými papiermi v prachu pochované boli.

Jestli mi ale Pán Boh dá zdravia, sľubujem, že aj o iných u nás sa nachádzajúcich veciach a predmetoch budem môcť niečo na svetlo doniesť, okolo ktorých vecí idúc, včul si ich ani nevšimame, neznajúc pôvod a význam ich.

Jestli som ale, ctení páni, vašu zvedavosť nevyplnil, odpusťte mi to, však každý začiatok býva ťažký, a všimnite si dobrú moju vôľu a úmysel, ktorým som to učiniť sa úsiloval.

Jeho Sviatosť je veľmi slabý. Kardináli sú na to najhoršie prichystaní. Jeho sila klesá so dňa na deň, čo nenie div, veď hrozná práca a zodpovednosť ho tlačí, a pritom už 89 rokov má. Modlíme sa zaňho vrúcne a vytrvanlivo, lebo takého veľkého pápeža už dávno nebolo.

Jeho veličenstvo do Budapešti príde dňa 18. apríla, a tu zostane do 25. apríla.

Časopis Gr. Volksblatt vychvaľuje jedného kňaza dopisovateľa, že mu už 1600 zprávk poslал; tento horlivý kňaz okrem toho aj do iných novín píše, bez toho, že by aj len jednej babky prijal aspoň na poštové útraty.

Na smrť odsúdila súdna stolica biháčska (v Bosne) roľníka Etizu, lebo on tak silno hodil svoju švagrinu do priekopy, že o dakoľko dní zomrela.

Zvláštny návrat. V Sedmohradsku prijal do lona cirkve Kristovej gr. a dr. G. Majláth, biskup unitára slúžneho Arthura Kóváry.

Blažené obce. V torontálskej stolici najväčšiu obecnú prirážku platia nasledovné obce: Murga 83%, Nak 79%, Battaszék 67%, Palatince 62%. — No v nitrianskej Starej Turej to lepšie vyzera, lebo tam nenie obecnej prirážky.

Návrat. V Piatich Kostoloch do lona cirkve sa navrátila Irena G. Örbiró, ktorá predtým protestantkou bola; vo Vacove katolíkom sa stal železničný pokladník Teodor Schwarz, ktorý predtým židom bol.

Utešený vták. Akýsi Georg Lange v Harburgu ukradol 17 tisíc zl. a potom päť otrčil tomu mestu.

Nedávno v Lucenburgu istý pravotár votár obžaloval biskupa, generálneho vikára, zato, že vydal pastiersky list, v ktorom veracích napomínal, aby noviny, ktoré bezbožnosť a lož hlásajú a rozširujú, veriaci ani nečítali, ani žiadnym spôsobom nepodporovali taký časopis. Na základe toho ediktu veľmi mnohí prestali odberať taký časopis; z čoho vydavateľ ohromnú škodu utrpel. Redaktor tento obžaloval biskupa a žiadal, aby mu škodu vynahradil za to, že sa tak mnohí zriekli odberať jeho špinavé noviny. Advokát biskupa obrátil, a síce na základe práva kňazského a arcipastierskeho, ktorého povinnosťou je všetky spisy, namerané proti svätej viere a mravnosti kresťanskej zahatiť a vykoreniť medzi svojimi ovečkami. Na základe toho výroku milý redaktor musel všetky útraty poplatiť, ktoré zo súdu pochádzaly. Veru by neškodilo tiež, keby celé kňazstvo sa oprelo proti nehanebným tým mnohým krivonosom, ktorí ľud otravujú mravne a ustanovizň Božiu taktu napádajú so dňa na deň s páni liberálmi. Ta sa tedy do práce! Na smetisko s tými čarbaninami židovskými a podporujme noviny a knihy ducha kresťansko-katolíckeho. Nech je raz koniec tomuto otroctvu pohanskému.

Vystahovalci. Z okolia šarišskej stolice veľký počet mužských, najviacej mladých ľudí, po tieto týždne odišiel do Ameriky. Namiesto týchto prichádzajú tu noví a noví obyvatelia s pájesomi, v kafa-noch, z ruskej Galície, budúci to zemani, baróni a magnátskej snemovne údovia. Len škoda pre židov Bánffyho, že ho čert vzal, lebo zemani, baróni a grófi boli by čo chvíľa zaľakovali za hodnosti tieto vzacne, vidiac kollegov krivonosých.

Jednoduchý pokost (firnajs) na opravenie obratej politúry na izbenom naradí ľahko si pripravíme, keď ľanový olej s rektifikovaným špiritom v rovnakých častach v dobre zapchatej sklenici traserím smiešame a nariadenie tou tekutinou pomocou vlnenej handričky natierame.

Missie byly v moravanskej farnosti. Od 18. februára, čo sa tie missie započaly, jko nám pišu, sú tamejšie krčmy prázdne; je tam uvedený spolok triezlivosti, spolok srdca Ježišvho; spolok sv. Ruženca má 37 ruží; je tam aj oltárny spolok, spolok detinstva Ježišovho. Missie 8 dní trvajú, a kostol ustavične bol preplnený. Tamejší veriaci požehnajú svojho duchovného dekana farára Rudolfa Moirára, že sa tak bedlive stará o nich. Jako nám dopisovateľ píše, po letných prácach aj v susedných Piešťanoch budú missie.

Senohradským farárom sa stal Ján Č.žmár, ktorý bol farárom dághskvm. Blahoželáme tamejším veriacim, že takého horlivého duchovného dostali.

Štefan Rakovszky odcestoval do Talianska, aby si trocha odpočinul.

V biharskom Tasadföve zhorelo 50 honov hôr, ktoré patria Karole Lónyai. Požiar pomsta zapríčinila.

Ženu zastrelil. V šopronskej obci Klimpe v obecnej krčme nádeník Štefan Preschits kukal na dno zuzky i s hajníkom Štefanom Hmig, ktorý v predsieni nechal svoju nabitú flintu. Keď Preschitsa prišla jeho manželka, on nedal pokoj flinte kamaráta, ktorá vypálila, a do žalúdka jeho manželky vbehla rana. Táto hneď zomrela. Flinte, britve pokoj treba dať, lebo človeka práve tam potkne nešťastie, kde sa ani nenazdá.

Katolíci v Severnej Amerike. Od vlaňajšieho roku je v Amerike o 111 tisíc viac katolíkov. Je tam 10 millionov katolíkov, ktorí majú 12 arcibiskupov, 80 biskupov, vyše 11 tisíc kňazov. Je tam vyše 10 tisíc kostolov, 1500 kaplniek.

Najmenší rekrut predstavil sa po tieto dni jednej assentirujúcej komisii v Nemecku. Maminka doniesla 20-ročné chlápä na rukách. Je toľké, ako jednoročné dieťa, váži 14 funtov, počuje, ale nehovorí, je chromé a musia ho kýmif. Na čiapočku prišli mu kytku a chlápä veľmi sa jej tešilo, keď ju videlo v zrkadle. Je synom robotníkov, ktorí mali 14 detí, z nich sú ôsmi ešte na žive a sedmoro je silných a zdravých.

Veľká krádež. V Brüsseli ukradol akýsi Viktor Anbry 41 tisíc zl. a uskočil. — Milijov Štefanov pokladník v Titeli ukradol 15 tisíc korún a uskočil. Obidvaja pravdepodobne do Ameriky šli. Herskí to liberálni rytieri.

Nešťastie na železnici. V spišskom Markušovci dňa 14. t. m., keď vagóny šibovali, jeden robotník tak nešťastlivo prišiel medzi dva vagóny, že ho taniere natoľko potiskaly, že ešte v ten deň zomrel.

Oheň. V spišskom Poprade dňa 14. t. m. v noci 31 stodôl zhorelo.

Nebezpečný učiteľ tancu je Mojžiš Fleischer. V obci Takta-Sade (abaujská stolica) učil mládež tancovať. Jeden z jeho žiakov, Andrej Buri, bez slova nechal stáť svoj vis-à-vis, učiteľ upozornil ho, aby sa vrátil na miesto, ale šuhaj neposlúchol. To tak nazlostilo majstra, že vytiahol revolver a strelil do Buriho. Šuhaj je smrteľne ranený.

Nemeckí kulturáci. V dolno-rakúskom sneme posledne nasledovnými titulmi obsypali sa otcovia vlasti nemeckého národa: „Ukradol“, „židovský kočáš“, „infam“, „komisný“, „oplanský“, „židovský sopliš“, „komisný oplan“, „odroň“, „luže“, „najhlbšia hĺbka páleníčnej krčmy“, „lump“, „všivák“, „platený židovský otrok“, „luže, lebo ho platia za to“ atd. — Táto „kultura“ stačila by vari i pre dolnozemskeho kanása!

Pút' do Lourdu.

Pohnutie: 21. aug. 1899.

Smer cesty:

Budapešť — Kaniža — Marburg — Pragerhof — Villach — Francensfeste — Ala-Verona — Milano — Genua — Marseille — Toulonse — Lourdes — a tou istou cestou nazpät.

Ceny: I. triedy 220 zl.) Úplné
II. triedy 170 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 100 zl.) 8 dní.
III. triedy 88 zl. bez bytu a zaopatrenia.

Termín hlásenia sa:

Pri ľavnej cene: 15. júna 1899.

Pri riadnej cene: 15. júla 1899.

Obširnejšie vysvetlenie podá a programmy posielá

Dr. Fraňo Robitsek,

farár vo Veľkom Maroši hontianska stolica.

Pút do Lurdu.

Paray le Monial, Einsiedeln a Wiltena.

Povedie: *Gedeon Demeter*, farár.

Pohnutie: 6. júla 1899.

Návrat: 24. júla. Cesta potrvá 18 dní.

Smer cesty:

Budapešť — Viedeň — Linz — Salzburg — Mnichov, Lindau — Zürich — Genf — Paray le monial — Lyon, Toulouse — Lurd — Toulouse — Cette — Lyon — Genf, Zürich — Einsiedeln — Insbruck — Wiltena — Viedeň — Budapešť.

Ceny: I. triedy 245 zl.) Úplné
II. triedy 185 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 105 zl.) 9 dní.

Hlásiť sa možno do 10. júna u výš spomenutého farára, u ktorého podrobný program dostaf (Budapešť, II. Bombatér 10.)

DOPISY.

ERZSÉBETFALVA, 21/2 99

Preslávnny Pán Doktor !

Viac rokov už pilno čítam nášho milého „Kresfana“, lež ešte dopis žiaden som nečítal odtiaľto, jako by ani dedina táto nebola. Bárš počítuje asi 12 tisíc obyvateľov, čo sa jazika týče, sú v prvom rade Slováci potom Nemci a Maďari.

Ja bárš ešte nie dávno som tu, ale moc a moc bych mohol písať, lebo nie darmo, že je suseda naša dedina Budapešti, toľko zlých skutkov sa tu robí, jako i v tom už svetochýrnom zlom Budapešti. Obyvatelia skoro sami katolíci, ale pozrime na kostol, je to len jedna kaplna najviac pre 100 ľudí, bárš ani táto není v nedelu preplnená. No zato hostince a kaviarne máte plné vždycky práve na niektorých miestach, kde kadejaké židovské spoločnosti predstavujú vtípné kúsky so spevom a hudbou. Tance a zábavy i teraz ba ešte lepšie sa vedú, jako vo fašianky, nepomyslia ľudia na to, že je sv. pôst zdržaf sa od takýchto miestností. Čo by ani predstavenstvo obce dovolit nemalo.

Školské deti dušnej výchovy sa človek zhrozí nad tým, knižky v jednej ruke a v druhej ruke cigarety, ba ešte od staršieho človeka sa opovážia zápaľku pýtať. Rodičia sa moc nestarajú o deti svoje, že by ich učili modlit sa, ba snád i oni sami už zabudli. No a v škole, to ani nespomínajme, veď sú už všade skoro štátne školy, kde učiteľ o náboženstve celý rok neprednese ani slova.

Práve pred pár dňami jednych slovenských rodičov 10 ročný chlapec povedal otcovi. Otče a ty veriš toho namaľovaného na obraze Boha? Ty myslíš, že je Boh? To nás klamú len s ním, ja som ho ešte nevidel, ani ho neverím, lebo som to v škole počul. — Čo z tohoto chlapca bude, keď asi 20 ročný bude? Lotor, a zbojník, inšie nie a tak i z druhých detí. Keď dieťaťu nevštepí matka modlitbu do úst a vieru do srdca, darmo plače, keď vyrastie z neho zbojník, ktorý nožom a revolverom zbija, alebo seba sa usmrť. Dnes je to už v móde a dobre, len v samej Pešti denne je aj do 8 samovrahov a vražde sú okrem toho a skleporabovanie na dennom poriadku. Tu sa tiež toho dosť nasbiera každý týždeň kolkých nožami palicami na žobráka obracajú a do priekopy hodia, prv ho ale orabujú a zo šiat vyzlečú, buďto nech ožije, alebo nech zomre, lotrom nezáleží na tom, len keď oni svoj kúsok praviedli. Jako i pred pár mesiacmi zabili kresfana Sklefніка i so ženou, a potom podpálili izbu, aby tam zhoreli už taký sekerou domordovaní dva nevinní ľudia.

Zo 16. na 17-ho t. m. vypukol oheň v jednom dome, ktorý i celkom zhorel, skrz obranu susedov viac nezohorelo nič zo stavání susedných, lež padol jeden ľudský život v obeť ohňu, bol to 78 ročný stavec ktorý spával v zime v lete v drevenej komore na zemi na slame. Polutovania hodný tento stavec, musel robiť po celom dni, a ani to nezaslúžil, žeby ho syn jeho bol v izbe nehal spávať, lež ho do komory tej zamykali na noc. Nevesta jeho ani ináč — galgan a oplan — ho nepomenovala. lež keď ho zpo-

medzi trámov zhorených vytiahli, zalamovala rukami, že jej drahý otec takou smrťou musel zo sveta zísť, bol celý zhorený. Vyšetrovanie bolo hneď zavedené proti synovi. Tento sa ale ponáhlal otca pochovať, keď prišli druhý raz vyšetrovať doktori, a zástupca súdu, bol už pochovaný. Syna hneď zatvorili a toho vykopú zo zeme a otvoria ho, či len skrz oheň zomrel, zvedavosť je veľká na výsledok tento.

Žijeme ozaj v našej marianskej krajine jako volakedy keď pohani boli tu. Zabíjali sa jeden druhého, lebo nemali Boha a ani neverili. Tak je dnes i u nás. Od kedy klika Tiszovszkého liberalismu opraty krajiny drží, ztratili sme dobré naše katolícke školy na miesto nich máme štátne, v ktorých bez náboženstva deti vyučované vyrastajú. S úplnou úctou zostávam,

Ján Janik, dipl. strojník.

V TRNAVE, 5. marca 1899.

Váženo Ctený Pán Doktor !

Ponevác z nášeho mesta ani len spomienku v našom milom „Kresfane“ nikdy není — čomu sa veľmi čudujem — tak som sa ja osmelil voľačo Vám sdeliť, čo sa u nás deje, a prosím Vás keď by ste najprv prečítat ráčili môj dopis a potom ho až uverejnili, ponevác ja som není tak sbehlý v slovenskej literatúre.

Velice nás to zarmútilo, keď sme to čítali, že náš bývalý professor dr. Komlóssy tak sa zadržal a vstúpil do liberálnej strany. Bár úfnosť máme, že pod týmto novým pánom ministerpredsedom k našim rovnoprávnostiam prideme, ale dovčilka ešte nič vedet nemôžeme, jestli len by nám pán Komlóssy o tom vysvetlenie nedal.

Sdelujem Vám, že jak po iných mestách, tak aj u nás bol 4-ho t. m. vydržíavaný tak zvaný „Maškarný Pies“, t. j. Purim v starej strelnici od pánov židov. Bolo tam cesnaku! že no. Perse že tam aj náš pán nový židovský apathekar chybať nesmel, ale nie len ten lež aj našich pár dobrých katolíkov bolo tam súčasnené, lebo jak by to bolo. Ich vodca ale bol pán direktor z polgarskej školy, ktorý ani žid ani kresťan není, lebo jeho manželka je katolíčka, jeho dietky ale v mocnej t. j. beznáboženskej viere sa vychovávajú. A hľa takého panáka máme tu na čele od mesta podporovanej škole za direktora. Pekný príklad pre naše deti, pekná je to pochvála pre Trnavu ktorá je pred svetom tak známa, jako mali Rim, a kde je väčšina ľudákov, jako sa to aj pri volbe preukázalo. Hja ale naši reprezentanti, no s tých neskôr.

Dalej Vám na vedomie dávam, že náš pán pod-mister (Bürgermeister) — jako sa počuje — nás zanechať chce, lebo mu prihára skrzevá novovystavenú Nádašskú železnicu, ku ktorej 30000 tisíc z. odhlasovať dať, za čo mu stavitelia židovský všelijaké to plány, a hory posľubovali, a keď kontrakt podpísaný mali, buchli a nič pre mesto osožného nespravili, načo sa potom representanti ohlásili a tak sa právo zdvihlo, a prvý raz mesto prehralo, včil zas apelovali, tak budeme videt, čo z toho vykvitne, do včulka mesto ešte nevyplatilo tie peniaze.

S týmto Vás mnohoráz pozdravujem a jak dovolíte, aj viac ráz budem tak smelý a Vám zdelím, čo je tu nového.

S úctou

Trnavčan.

MURANHUTTA, 17. febr.

Vážení pán Redaktor!

Ráďte prosím týchto pár riadkov v Kresťanovi uverejniť.

Za onoho času držali si cisárovia, kráľovia, panovníci, veľikí páni tak rečených šaškov, ktorých mali za bláznov, ale boli to vtipní blázni a na dvoch cisárskych a kráľovských smeli len títo vtipní blázni, títo šaškovia mlúviť pravdu. Raz pristúpil ku jednému mocnému panovníkovi takýto vtipný šašek a pýtal sa ho takto: „Povedz mi, pane môj kto si ty? Slúžím ti už drahý čas a predsa neviem, kto si.“ Panovník sa nad touto otázkou zarazil: ale i hneď odpovedal: „Som cisár, ktorý zná na svojej hlave ríšsku korunu, ktorý má na svojej hlave koruny niekoľko kráľovstí, ktorý má klobúkov vojvodských, koľko dní do roka!“ „Čo pak ešte si?“ Šašek sa jízive pousmial. „Som pánom nad životom i smrťou mnohých millionov, som najvyšším veliteľom prvej armády v celom svete, som najvyšším sudcom.“ „Toto všetko, milý pane môj, v hrdlo lžeš: Si tyran, si násilník, si uchvatiteľ, si utlačiteľ, si zpyšnelec nadutý. — Či nevpadnul si bez všetkej príčiny do susednej zeme, nezhubil si mestá, dediny a obyvateľstva bez počtu? Neukladáš-li poddaným bremená neznesiteľné? Nebičuješ-li ich bičami uzlovatými? Neodohnal si onehdy otca starého, ktorý ťa prosil na kolenách, aby si mu na vojnu nebral syna, ktorý bol jedinou jeho podporou?“ — Panovník už držal v pravici korbáč, ktorým hodlal svojho šaška sošľahať, a e potom svesil hlavu, rozmyslel si všetko dobre a riskol mu: „Slová, ktoré povedal si mi dnes ty, nesmie mi rieknúť nikto, ale tebe dovoľujem, abys mi ich opakoval každý deň dva razy.“ — A panovník ten v letopisoch riše dotčenej je zaznamenaný medzi najšľachetnejšími.

I ja, i Vy, i každý čitateľ „Kresťana“ môže si v myslí svojej, alebo i nahlas kde je sám, komentár urobiť, zato sa mu nič nestane, zato ho nikto nebude na zodpovednosť ťahať, lebo „internis non iudicat praetor.“ — Ten výtčný slavný panovník dovolil tomu vtipnému šaškovi, aby mu tie slová každodenne dva razy opakoval. Kiež by — ale radšej pomlčím, aby som sa nepomýlil. Lebo za našich časov je nebezpečno sa pomýliť a v tom pomýlení pravdu povedať.

Keby tak dnes prišiel do Budapešti taký vtipný šašek a vstúpil do parlamentu, do snemu, kde sú shromaždení ministri a všetci židovsko-zednárski liberáli a tatári.

A čo by ozaj hovoril ten vtipný šašek, keby tak videl, ako s tými židovsko zednárske liberálnymi tatármi i nejedni katolícki kňazi za jeden remeň ťahajú a s nimi tie židovské cesnakom a citufou namazané hrnce vylizujú? Čo by asi ten vtipný šašek na to hovoril? Isteže by ich najprv premeral od hlavy do päty, a riekol by im: Pfuj na vás, vy podliaci, vy

nehanblivci, vy už ani oči nemáte, vy sa už ani hanbiť neviete, vy bez všetkého charakteru, pfuj na vás, večná hanba a potupa vám! Do vás iste tak, ako do Judáša iškariotskeho „vošiel diabol“, lebo len sám diabol mohol vás k tomu priviesť, že so židovsko-zednárske liberálnou tatárskou hávedou, sberbou to satanášovou, za jeden remeň ťaháte a s nimi židovské masné hrnce vylizujete, pfuj na vás, vy hnusníci, vy podliaci, vy zlodečení, prekliati, kliatbou Božou stížení Judáši! Takto asi by mlúvil ten vtipný šašek tým podliackym kňazom, tým hnusným ohavným zradcom Pána a Boha svojho Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. Je to niečo hrozného, iste diabolského, keď katolícky kňaz tak na seba zapomenie, tak hlboko klesne, že so židovsko-zednárske liberálno-tatárskou Pánom a Bohom nášmu Ježišu Kristu a jeho sv. cirkvi nanajvyš nepriateľskou sektou, bandou, sberbou to satanášovou za jeden remeň ťahá. Táto hrozitánska diabolská zloba nedá sa ináčej vysvetliť, jedine tým, že do takého kňaza nielen jeden, ako do Judáša, zlý duch „diabol vošiel“, ale že do neho vnišlo tých najhorších sedem zlých duchov diablov spolu s belzebubom. No beda, tri razy beda takému podliackemu kňazovi, jestliže sa, dokiaľ čas má, na pokanie nedá, a to dané hrozitánske pohoršenie nenapraví, — lepšie by mu bolo, aby sa nikdy nebol narodil, ale aby si bol mlynský kameň na šiju zavesil a do hlbkej priepasti morskej sa bol uvrhol prv, nežli by bol so židovsko-zednárske liberálno-tatárskou Pánom a Bohom nášmu a jeho sv. cirkvi nanajvyš nepriateľskou sektou, sberbou satanášovou za jeden remeň ťahať započat. Prísna pomsta, prísny trest Boží, ako ohavného, podliackeho, zlodečeného, prekliateho, kliatbou Božou stíženého Judáša, ho neminie. — Bože dobrý, Bože milostivý, smiluj sa nad nami, chráň nás od takýchto tými najhoršími sedem zlými duchami, diablami, belzebubom posedlých kňazov!

Ondrej Rojko, vysl. farár.

HOSPODÁRSTVO.

Opatera zbožia.

Hlavná vec pri opatere zbožia je: v malom priestore, s malými útrovmi čím najväčšie množstvo zbožia tak uložiť, aby za dlhý čas mohlo ležať, bez toho že by sa zkazilo, alebo čo len trochu na dobrote utrpelo. Tým cieľom sú dva spôsoby v úžitku. Dľa jedného spôsobu sa zbožie často previeva na čerstvom povetrí, dľa druhého uzatvára sa pred povetrím. — Podľa rozličných okolností môže byť na jednom mieste prvý, na inom druhý spôsob cieľupriemeranejší.

Zbožie, ktoré bolo dlhšie vystavené účinku

slniečnych lúčov alebo i umelej teploty, dlhšie sa drží, než iné nesusušené. Nové zbožie obsahuje v sebe isté množstvo vody, ktorá má na trvácnosť znak škodný vplyv. Keď trochu nového zbožia vsypeme do sklenice, dobre ju zatkáme a necháme dakoľko dní stáť, vyvine sa zo zbožia vodná para, srazí sa vo vnútri sklenice a nezdadho zkaží sa zbožie. Tak stane sa i vtedy, keď nové zbožie za dlhší čas neobráame v sýpkach atď. bez toho, žeby sme ho previalli. V zboží obsažená vlaha zapríčiní isté kvasenie, zbožie sa sohreje a stuchne. Tedy ak zbožie má dlhšie ležať, musíme ho vysušiť. A šak obsah vlahy v zboží je temer po každej zátve inakší, podľa toho, aké počasie panovalo včas zretia, žatvy, svážania i mlátenia. Skúškami dokázalo sa, že na pr. keď sušili novú pšenicu za 24 hodín v sušni pri teplote 47 a pol stup. C., ztratila na každých 32 kilgr. 1 kilgr. vody, pri teplote 63,8 stup. C., ztratila už na každých 16 kilgr. 1 kilogram. Keď sa potom ďalej zkúmalo, či sušením netrpí klíčivosť zrna, dokázalo sa, že sušené zrno zasieť tak dobre schodí, ako nesusušené, ak totiž nesusušené pred siatím nepotuchlo. V celku možno povedať, že v našich druhoch obilia nachodí sa 1 šestnástina až 1 jedenástina vody, ktorej väčšinu možno vysušiť za 2—3 dni 70—80 C. stupňovou teplotou.

Pri stavbe sýpok je jedna z hlavných podmienok, že by sýpka nebola priteplá. Teplota v sýpke má byť asi 10—12 stup. C. Pri takej nevyvinú sa ani kukly (larvy) obilného chrobáčka.

Pšenica a raž dobre vysušené a opatrované daujú sa až za 10—12 rokov udržať bez toho, ž by čo utraty z hrodnoty, ak sú určené na mletie. Ale klíčivosť s roka na rok silne sa zmenšuje.

„H. N.“

ODKAZY REDAKCIÍ

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Tí všetci, ktorí ešte nedoplatili na „Kreštana“, napomínajú sa, aby to čím skorej učinili, pretože v protivnom prípade prinútení budeme im noviny zastaviť.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštana“, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme nich uvereniť v najbližšom čísle.

Tým všetkým, ktorí nám z príležitosti menín blahoželali, touto cestou srdečne ďakujeme a požehnanie božské im prajeme. — *Dp. farár v Pukanci.* Pán Boh zaplac, tak to milé blahoželanie, jako aj tú chutnú slivovicu. Srdečný pozdrav! — *Martin Margeták.* Druhý kráť nepíšte tak husto a na obidve strany tej istej karty. Darma sme si vylepiť okuliare na nos pred oči, ani tie nám nepomohly. Viete, redaktor rič nemá tak rád, ako keď je zaslaná zpráva nepekne písaná. No uznať musím, že redaktori tuším všetci šatno píšu, čo ale má svoju príčinu. — *Jozef Kutaláncoš.* To je stará nóta, že takého starého somára som ešte nevidel, ako ste vy. Somár najstarší má 18—25 rokov, a vy už máte — aspoň ako píšete — 78 rokov. — *Nastrašený organista v Nitrianskej.* Vidíte, že to tak vypadlo, jako som vám povedal. Ten žid nezdvihol tlačovú pravotu. Ja som myslel, že ste vy taký smelý chlap, že až vtedy kričíte, keď vás už bijú. No keby ste boli redaktorom, za krátky čas by celkom tvrdou sa stala vaša koža. — *V. Podolí L. J.* To ste múdre spavili. Odkaz by pridť bol, keby sme na vaše otázky odpovedať chceli. Obráate sa ale na p. farára, ktorý je zriedkavo sbehlý v spoločenských záležitostiach. Príležitostne mu odovzdajte náš pozdrav. — *Magd Kr. v Harasti.* Traja loptoši sú zvedaví, či by ste im vedely v kvetnú reďeľu dobrej večere navariť. Oboch pánov pozdravujeme. Ináč nám sa tak dobre vodí, že by sa nám ani krivý nerovnal. Poneváč sa nám čká, snád nás spomínate po zlom. — *J. Z. v Borovcach.* Váš list sme odovzdali expedícii. — *Andrej N. v Hamborku.* To isté. — *Ján Oplan.* Kto môže za to? A keby ste deti mali, čo by ste si počali. Ináč zapamätajte si, že je potrebnjšie brucho, nežli ucho. To je ale až veľmi planá vec, keď clovek také z ucho dostane, že mu stena druhe dá. — *Zvedavý v Orvišti.* Listy Adiny aj v osobitnom sväzku vyndú. — *Listonoš Ján Behunek, v Pr. šporku.* Vašu zprávu sme nemohli uverejniť, lebo tlačovú pravotu by vám zavesili tí ľudia, ktorých nos kosáku je podobný — *V. Bobrovec.* Len tak. My sme inú myšienku mali. No ani nám sa nemusí všetko po vôli stať. — *V. J. Ach ten chudák v tom Hlohovci* však len zle obišiel. Ctených duchovných pozdravujeme. — Peniaze expedícia prijíma J. L. vo Vrbovom. — *Fr. Amanda Seiler v Budapešti.* Básne skladať je aj spisovateľovi ťažko. Vaše zprávy slabé boly. — *Rovné.* Jeden ľudák, bez podpisu mer a zaslané zprávy nič nestoja. — *Podolí J. H.* Vaše riadky nás veľmi potešily. Kde takí horliví duchovní uškujú vo vinici Pána, jako u vás, tam sa musí dobre vodiť veriacim.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštaru, aby reklamoval noviny úradne on. To je pevniny učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direktii. Ved to potom vykonať. Úradná reklamácia má ten osov, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné

Knižná polica.

Hospodár ke Noviny. Mesečník tento vychádza v Turčianskom Sv. Martine. Predplatná cena jeho je 1 zl. na celý rok.

Príprava ku sv. spovedi a sv. prijímaniu. Toto asi 80 strán obsahujúce dielo, ktoré je spolu i modliacou knižkou, stojí broš. 10 kr.; viaz. 15 kr. Seslovenčil ho dr. Jozef Janda. Dostať ho u veľk. p. Lujzy Csery (Budapešť, VI. Podmaniczky u. 15). Vreie ho odporúčame.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 10.00—10.30. Od Tisy 10.10—10.45. — Od Pešti 10.05—10.40. — Zadunajské 10.05—10.40.

Raž 7.75—7.95.

Jačmeň na krmenie 6.20—6.55. — Do palenice 6.60—7.40. — Na pivo 7.60—8.40.

Oves 5.80—6.15.

Kukurica 4.65—4.70.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
17.30	16.70	16.—	15.30	14.80	14.—	12.90	10.50

7½	8
8.60	6.00

Otruby fajnové 3.95, grobovité 3.95.

3. Strovy. Veľká biela fizula 7.50. — Malá 7.75. Hrach 11.13. — Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

4. Semä na sejbu. Červená datelina 45—55 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 46—52 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. Hyd a vajca. Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. Svine. Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. Telce. Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. Masť a slanina. Sviňská v sudoch 58—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 60—67 zl.

9. Remeň funtový od 14—18 kl. terey 142—144.

10. Kraviny vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. Tefaciny barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. Potrava. Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

NEMOCNYM L'UDOM POTECHA A POMOC

ktorí na stužkovú hlístu a na
žalúdok trpia.

Stužková hlístu i s hlavou vyženie sa bez
boľasti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekárni JOZEFA SCHNEIDER v Rešici, hlavná ulica 6. (Dolné Uhorsko). Za rýchly a bezboľastný istý účinok rukujem. Neškodí, bárs nenie stužkovej hlísty. Vek udať treba. Zákonne chráneno. Jedna škatula s doberkou 3 zl. 60 kr. Znaky stužkovej hlísty sú tieto: Bladosť tvári, mútny zrak, svetlé prstene okolo očí, chudnutie, nečistý jazyk, netúženie po jedle, človekovi zle prichádza, vracal by a závrat má, veľa šlajmu, vpuchnutie tela, žalúdok je kyslý, záha páli, gaganie, pichanie a boľasť v črevach, klopanie srdca, neriadne koluje krv, u ženských hlavy boľenie, náchylnosť k zronenosti, žiadanie smrti, zúnovanie života. — Ďalej dostať tu i všade v lekárňach Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte neprekabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatula stojí 2 zl. 50 kr. Pri tuhej boľasti veľká škatula 4 zl.

Opravdivo dostať, jedine v lekárni

JOZEFA SCHNEIDERA v Rešici
(Dolné Uhorsko).

22—30

Moje srdco také

a tvoje je jaké?

Cena 4 kr.

Toto utešené dielo vydala

„tlačiareň sv. Gerharda“.

Vreie ho odporúčame
l'udu.

Jediný domácí výrobok,

dostať ho
Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri
u. 23/a 1. em. Füredy L. Budapešť
VII/4 Ovoda u. 24. sz.

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. najnovší popravený 29-30 **VOLTOV KRÍŽ.**

**Takým osobám, ktoré križ nenesia,
 VOLTOVÁ HVIEZDA.**

Deťom a mladým ženám: *Voltové srdce.*
 Voltový popravený križ miernym ale neprestajným magne-
 tičným elektrizovaním lieči nasledovné nemoce:
 Lámká, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk
 zronenosť, bľadnicu, záduch, kŕče, otuhlosť, choroby kože a žalúdka
 histeria, hlavyboenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika atď.
Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred, nákladné
trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl 50
kr ; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv.
 Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sú-
 stredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské
 diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade
 má maďarské, nemecké a slovenské modliace
 knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má
 svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Bu-
 dapešť, VIII. Práter u. 44.).

Prosíme pozor dať.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratníkom trochu na prsty klopol, všemožnými figľami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržim ani jednatela ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytili. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými liškavými výrazmi vychválenými kosámi týmto dopieravým odpredavačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť **menovaná kosou ľudu**, ako ju na mnohých miestach menujú.

Tolkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trvaca, ani pritvrda, ani primäka neni a podivuhodne ľahka

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pretože následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosa.

Veľa gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pretože ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosiť kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 rokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová trava.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosiť „Svätého Antona“.

Zdĺžka centrov:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kosa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Strieborná-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosiť, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričíni. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennosťov zdarma.